

Za téma svojí rigorózní práce jsem si zvolil ryzí nauku právní významného právního teoretika českého původu Hanse Kelsena. Učinil jsem tak zejména proto, že mě v právu vždy zajímaly především abstraktní, teoretické otázky. Právě ryzí nauka právní takovéto otázky v právu nabízí i řeší.

Na této teorii mě zaujalo to, s jakým úsilím jde za vytýčeným cílem, omezit se výlučně na zkoumání práva a oprostít právní vědu od vlivu jiných společenskovedních disciplín. Za povšimnutí stojí zejména jasné vymezení hranice mezi právem a morálkou.

Na ryzí nauce právní též oceňuji její odvahu přijít s novou teorií, novým řešením starých problémů. I když v mnoha konkrétních bodech je její přístup přinejmenším sporný, vždy je použitelný jako podnět pro diskuzi k tématu, zejména díky argumentační vytříbenosti.

Můj výběr tématu ovlivnil také fakt, že se považuji za právního pozitivistu. Byť ryzí nauka právní je nepochybně teorií, kterou znají a zkoumají i zastánci teorie přirozených práv (iusnaturalisté), domnívám se, že pro právní pozitivisty je její dosah větší. Především tím, že možná vytyčuje nejzazší hranici, které je možno v „pozitivizaci“ práva dosáhnout; je možno ji označit za kvintesenci právního pozitivismu.

Co se týče struktury práce, snaží se postihnout všechny podstatné prvky ryzí nauky právní. Je rozdělená do osmi hlavních kapitol, které se dále člení na podkapitoly podchycující jednotlivá témata.

V první kapitole je stručně shrnut životní příběh Hanse Kelsena, dále zde popisují historický vývoj ryzí nauky právní a její sesterské školy, brněnské normativní teorie.

Další kapitoly se potom věnují jeho dílu. Druhá kapitola má především propedeutický charakter, pojednává o teoretických a filozofických pramenech Kelsenova díla, tedy o jeho myšlenkových předchůdcích. Jmenovitě jde o transcendentální filozofii Immanuela Kanta, rozkazní teorii a právní pozitivismus 19. století.

Třetí kapitola si potom bere za úkol vysvětlit, proč je ryzí nauka právní pozitivistickou doktrínou a v čem tato orientace spočívá. Je zde vysvětlen vztah práva k jiným disciplínám (k přírodě a morálce), relace práva ke klíčovým pojmům norma, povinnost a sankce. Ozřejmuje také postoj ryzí nauky právní k tzv. dualismům v právu.

Konkrétním teoretickým problémům je věnována čtvrtá až osmá kapitola. Čtvrtá kapitola se zabývá otázkou grundnormy a stupňovitou výstavbou právního řádu, tedy jádrem ryzí nauky právní. Zvláštní pozornost je věnována zejména filozofické povaze grundnormy. Na to potom navazuje porovnání s normativní teorií a nastínění vlastního řešení.

Pátá kapitola se zabývá interpretací práva z pohledu ryzí nauky právní a dvěma opačným problémům s tím spojeným – mezerám v právu a střetu dvou rozporných norem.

Tématem šesté a sedmé kapitoly, které spolu velmi úzce souvisí, jsou právní normy. Řeším zde jejich význam a jednotlivé druhy právních norem. Původně byly pojaty jako jedna kapitola, avšak z důvodu přehlednosti práce jsem z ní učinil kapitoly dvě.

Šestá kapitola se tedy zabývá významem právní normy, její strukturou a otázkou primárních a sekundárních norem. Zde jsem se snažil vlastní úvahou dospět k odpovědi na otázku, co je to norma. Také je zde reflektována teoretická diskuse, kterou ryzí nauka právní svou konstrukcí právní normy vyvolala. Do samostatné sedmé kapitoly jsem pak vyčlenil kategorizaci právních norem na jednotlivé druhy, a to v pojetí Kelsenovy pozdější práce „**Všeobecná teorie norem**“, vydané z jeho pozůstalosti.

Osmá kapitola řeší problematiku vztahu platnosti a účinnosti. Konfrontuje účinnost a platnost jako součásti sfér Sein a Sollen a dále se zabývá zejména Kelsenovou konstrukcí účinnosti jako podmínky platnosti a problematičností tohoto tvrzení.

Největší vliv na členění kapitol má kniha Hanse Kelsena „**Ryzí nauka právní**“ z roku 1993 a práce Renaty Boháčkové „**Základy konstrukce Kelsenovy ryzí nauky právní**“ z roku 1995.

Ve své práci jsem se snažil ryzí nauku právní porovnat s velmi blízkou teoretickou školou – brněnskou normativní teorií. K tomu mi velice dobře posloužily zejména publikace jejího čelného představitele Františka Weyra. Dále jsem chtěl postihnout pozdější reflexi ryzí nauky právní novější právní teorií; zde jsem využil především knihu H.L.A. Harta „**Pojem práva**“ a současné učebnice teorie práva. Rozsah použité literatury je samozřejmě širší, ale nepovažuji za účelné uvádět všechny prameny zde, neboť seznam literatury je samozřejmě uveden na konci práce.